

“Köp tystare maskiner”

Vägledning till dig som ska köpa eller hyra maskiner

2024

- Broschyren är tänkt som hjälp för att köpa eller hyra tystare maskiner.
- Buller försämrar arbetsmiljön och kan skada arbetstagare.
- Ofta kan du välja mellan mer eller mindre bullrande maskiner. För att veta vad du ska välja – ha en strategi som hjälper dig att köpa tystare maskiner.
- Varför köpa ett bullerproblem när du kan välja att köpa en tystare maskin?
- Om du och andra i branschen efterfrågar mindre bullriga maskiner – “Köp tystare maskiner” – då kan tillverkare och leverantörer se den ekonomiska fördelen med att erbjuda maskiner med lägre ljudnivåer. Och om leverantörerna marknadsför tystare maskiner – då kan dina kostnader för att hantera och åtgärda buller minska.
 - Tänk alltid på riskerna med buller *innan* du köper eller hyr maskiner.

Varför ska jag köpa tystare maskiner?

Buller påverkar hälsan negativt. Det kan ge upphov till stress, försämrad produktivitet och maskera tal och varningssignaler och också orsaka hörselskador, till exempel nedsatt hörsel och tinnitus. Att inte kunna höra kan leda till arbetsplatsolyckor och dödsfall. Arbetsgivaren är skyldig att se till att arbetet kan utföras utan risk för ohälsa eller olycksfall. Buller är en av de risker som företaget ska hantera, ju tystare maskiner som företaget köper eller hyr desto enklare blir det.

Att köpa tystare maskiner:

- minskar kostnaderna för hantering av risker med buller.
- ökar produktiviteten.
- minskar behovet av företagshälsovård och kostnader för hörselskydd, kontroll av buller och
- minskar företagets kostnader för sjukfrånvaro på grund av buller.

Vilken information behöver jag innan jag ska köpa eller hyra maskiner?

Om tillverkarna inte kunnat ta bort riskerna med buller är de skyldiga att:

- Ange bulleremissionsdata i bruksanvisningen och i försäljningsinformationen:
 - Ange bulleremissionsdata för den användning som ger mest buller. Tillverkare kan även ange bulleremissionsdata för andra vanliga tillämpningar.
- Ange hur utrustningen ska användas för att minimera risker för buller:
 - Vilka alternativ för kontroll av buller som finns tillgängliga och är lämpliga för verksamheten.
 - Hur maskinen ska installeras och monteras för att minimera risker från buller.
 - Vilka speciella kunskaper som användaren behöver ha.
 - Behov av hörselskydd.

Välj en tillverkare eller leverantör som hjälper dig att undvika bullerproblem. Arbetsgivaren är ansvarig för risker till följd av buller på arbetsplatsen, det arbetet underlättas om tillverkaren har information som är lätt att använda.

Bulleremissionsdata från tillverkaren ska bestå av:

- **Emissionsljudtrycksnivån vid arbetsstationen.** *Detta är ett mått på det buller som produceras av maskinen i en särskild position, utan infallande reflexer från arbetslokalen. Värden över 70 dBA tyder på att det kan finnas risker från buller. Var medveten om att bullerexponeringen vanligen är högre på grund av ljudreflexer i arbetsrummet och kan vara än högre på grund av buller från andra maskiner.*
- **Ljudeffektnivå.** *Detta är ett mått på det totala bullret som maskinen alstrar. Det kan användas av dig, (eller exempelvis en konsult) för att förutse ljudtrycksnivåer från maskiner i en arbetslokal på operatörens plats, eller på andra specifika platser. Ljudeffektnivån måste anges för maskiner som är avsedda att användas utomhus och för alla maskiner där emissionsljudtrycksnivån överstiger 80 dBA.*

Både emissionsljudtrycksnivå och ljudeffektnivå kan användas för att jämföra maskiner från andra tillverkare.

Hur gör jag "köp tystare maskiner" till min strategi?

En maskin med lägre emissionsljudtrycksnivå och lägre ljudeffektnivå är troligen tystare och bör prioriteras. Se till att ha:

- En lista över lämpliga maskiner och deras återförsäljare/leverantörer.
- Bulleremissionsdata i bruksanvisningar och försäljningsinformation från tilltänkta leverantörer.
- Information om det driftsförhållanden som troligen kommer att gälla på din arbetsplats.
- Information om de positioner där operatörer troligen kommer att befinna sig under större delen av tiden.

Innan du gör ett slutligt urval, kontrollera följande med din leverantör:

- Att driftsförhållandena under bullertesterna liknar de driftsförhållanden du tänker använda, och om inte, fråga om bullret kommer att bli högre eller lägre.
- Att emissionsljudtrycksnivåerna gäller för arbetsstationer som används.
- Vilka alternativ för kontroll av buller som finns tillgängliga och vilken garanterad prestanda de har.
- Att värdena för emission av buller är tillförlitliga och kan garanteras i inköpsavtalet.

Kontrollera att dina specifikationer uppfylls när maskinen levereras. Överväg om du ska ha med en vitesklausul i avtalet, ifall de garanterade nivåerna överskrids. Om du misstänker att tillverkarens bulleremissionsdata är undermålig, rapportera detta till ansvarig myndighet (Arbetsmiljöverket).

Det här är en översättning av vägledningen "Buy Quiet" (på engelska), framtagen av en europeisk arbetsgrupp under maskindirektivet (NOMAD TF) – läs mer här <https://www.av.se/halsa-och-sakerhet/buller/forebyggande-om-buller/buller-fran-maskiner/>

Läs mer

Arbetsmiljöverkets webbplats Buller: <https://www.av.se/halsa-och-sakerhet/buller/>

Arbetsmiljöverkets webbplats Maskiner: <https://www.av.se/produktion-industri-och-logistik/maskiner-och-arbetsutrustning/maskiner/>

Vägledning för maskintillverkare (2016) på Svenska, <https://www.av.se/globalassets/filer/produktion-industri-och-logistik/vagledning-for-tillverkare-md-adco-nomad-2016.pdf>, flerspråkig version, <https://www.av.se/globalassets/filer/produktion-industri-och-logistik/guide-to-manufacturers-on-noise-informaion-multilingual.pdf>

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG av den 17 maj 2006 om maskiner (from 2027-01-20: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1230 om maskiner).

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/14/EG av den 8 maj 2000 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om buller i miljön från utrustning som är avsedd att användas utomhus (läs mer på Transportstyrelsens webbplats).